

Vlaams
Parlement

vergadering **C57 – OND6**
zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 9 november 2010

INHOUD

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de plotse stopzetting van de betalingen door het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) voor het jaar 2010	
- 32 (2010-2011)	3
Met redenen omklede motie	6
Interpellatie van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de uitspraken van aartsbisschop Léonard met betrekking tot homoseksualiteit en aids	
- 20 (2010-2011)	
Interpellatie van de heer Jan Roegiers tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel en tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de uitspraken van aartsbisschop Léonard betreffende homoseksualiteit, aids en longkanker	
- 24 (2010-2011)	6
Met redenen omklede moties	15
Vraag om uitleg van de heer Marc Hendrickx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over problemen bij de examencommissie	
- 324 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de problemen bij de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap	
- 440 (2010-2011)	16
Vraag om uitleg van de heer Johan Deckmyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel van Voka tot invoering van een industrieel secundair onderwijs	
- 401 (2010-2011)	18
Vraag om uitleg van de heer Jean-Jacques De Gucht tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het weigeren van Vlaamse universiteiten om nog langer studenten in te schrijven	
- 301 (2010-2011)	22

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

**Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de plotse stopzetting van de betalingen door het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) voor het jaar 2010
- 32 (2010-2011)**

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, ik begin met het citeren uit een mail, uiteraard met de toelating van de auteur. "Berkenboom heeft op dit ogenblik twee bouwdoSSIERS met AGION in uitvoering, één in de Heistraat en een brandbeveiligingsdossier in de Kalkstraat. Deze week heb ik van de heer Kris Van Damme, afdelingshoofd bij AGION via mail de bevestiging gekregen dat de verdere uitbetaling van de toelagen van de lopende doSSIERS is stopgezet wegens gebrek aan financiële middelen. De uitbetalingen zullen in de loop van januari terug hernemen. Voor Berkenboomscholen betekent dit een ramp aangezien de huidige facturen alleen al voor de Heistraat zo'n 330.000 euro bedragen." Zo gaat het verhaal verder.

Collega's, als een inrichtende macht of een schoolbestuur een nieuwbouw wil optrekken of verbouwingswerken aan een bestaand gebouw wil laten uitvoeren, dan kan ze bij AGION een aanvraag tot subsidiëring indienen. Het dossier komt dan op de wachtlijst terecht. Als de wachttijd is doorlopen – op dit moment bedraagt die bijna 9 jaar of meer –, volgt een procedure die vier fases omvat: het indienen van het volledige aanvraagdossier, het indienen van het gunningsdossier, de uitvoering van de werken en uitbetaling van de subsidie, en ten slotte de voltooiing van de werken en eindafrekening.

In de derde fase loopt het nu mis. Op vraag van de inrichtende macht of het schoolbestuur voert AGION gespreid over het jaar de nodige betalingen uit op basis van de ingediende facturen en vorderingsstaten. AGION voorzag, tot op heden, immers steeds in voldoende betalingskredieten om voor de goedgekeurde in uitvoering zijnde doSSIERS te kunnen voorzien in de uitbetaling van de subsidie. Half september stopten, zonder enige voorafgaande waarschuwing of berichtgeving, plots de betalingen. Bij mijn weten is dit een precedent zonder voorgaande, en ik maak toch al een kleine 20 jaar deel uit van deze commissie.

Van de ene dag op de andere moeten de scholen dus op zoek naar een pak geld om uit eigen zak de facturen van de aannemers te betalen in afwachting van de hervatting van de betalingen. Ik weet uiteraard ook dat men 60 dagen tijd heeft alvorens men moet betalen, maar veel facturen, minister, dateren reeds van in de maand augustus en moeten nu dringend worden betaald.

Op het einde van het werkjaar zijn in de meeste scholen de beschikbare werkmiddelen meestal zo goed als uitgeput. En voor velen vraagt zelfs het bijeenkrijgen van het niet-gesubsidieerde stuk van een nieuwbouw al zeer grote inspanningen. Veel keuze hebben de schoolbesturen dus niet: bijkomende leningen aangaan, al dan niet in combinatie met de betaling van ondertussen opgelopen, hoge verwijlntresten. Deze hoge verwijlntresten bedragen naar ik verneem op dit moment 7 percent. Na de wachtlijst voor het verkrijgen van een goedkeuring voor een bouwdoSSIER, wordt er, als we niet opletten, een nieuwe wachtlijst gecreëerd, namelijk die om de toegezegde subsidie effectief uitbetaald te krijgen.

Minister, bent u op de hoogte van deze problematiek en onderkent u de problematische situatie die hierdoor wordt gecreëerd voor de schoolbesturen? Over welke bedragen spreken we vandaag reeds en zullen we kunnen spreken tegen einde december? Wat is de oorzaak van deze plotse, onverwachte en nooit geziene betalingsstop? Zullen de bijkomende kosten en lasten als gevolg van het niet-nakomen van het engagement van de Vlaamse overheid ook door die overheid ten laste worden genomen? Ik denk aan de mogelijke verwijlntresten en de eventuele schadeloosstelling. Hoe zult u voorkomen dat dit zich in de toekomst herhaalt?

Indien AGION laat weten dat het zal betalen in januari, mogen we er dan op rekenen dat dit de 3e januari wordt, namelijk de eerste werkdag? Of wordt het de 15e of de 31e? Uiteraard dringen we erop aan dat het uiterlijk 3 januari wordt.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Hieraan is een risico verbonden voor de Vlaamse overheid, namelijk het domino-effect dat dit kan teweegbrengen als de scholen hun facturen niet kunnen betalen. De kans is dan vrij groot dat aannemers die niet aan hun geld geraken, op een faillissement afstevenen. Ik wil me daarom aansluiten bij de derde vraag over de bijkomende kosten die dit kan meebrengen.

Minister, u trekt uw wenkbrauwen op, maar zo gaat dat in het leven. Als u de facturen niet kunt betalen, is degene die moet worden betaald wel de pineut. Kan dit niet als bijkomend gevolg hebben dat er faillissementen optreden, en dat dit een weerslag zal hebben op uw budget?

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Dit is inderdaad heel ernstig. Minister, ik ben heel benieuwd naar uw antwoorden. Belofte maakt schuld. Daar moeten we eerlijk in zijn. Ik hoop van harte dat er een oplossing komt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: AGION heeft me inderdaad op de hoogte gebracht van de toename van de betalingsaanvragen, waardoor een aantal betalingen on hold moest worden gezet. Door een beslissing van de regering in 2008 kon AGION eenmalig voor een substantieel hoger bedrag dan de voorgaande jaren investeringsdossiers goedkeuren.

Het probleem is dat AGION als subsidiërende overheid geen of heel weinig vat heeft op het uitbetalingsritme van de goedgekeurde dossiers, waardoor een inschatting van de te verwachten vorderingsstaten in functie van goedgekeurde dossiers altijd heel complex is. Niet AGION is de bouwheer, maar de inrichtende macht. Die moet dan ook de bestellingen plaatsen en de facturen betalen. Het is niet de overheid die dat doet.

De timing waarbinnen aannemers worden aangeduid en werken worden opgestart, behoort tot de bevoegdheid van de inrichtende machten en niet van AGION. Omdat de wachtlijst niet langer zou worden, was de politiek in het verleden – en nu ook nog, want die politiek is voortgezet – dat AGION de hem toegekende machtigingskredieten steeds maximaal benut.

Het inschatten van de impact op de betalingskredieten tijdens de daaropvolgende jaren wordt daardoor moeilijker. AGION werd dit jaar geconfronteerd met een onverwachte toename van ingediende vorderingsstaten, waardoor momenteel de betalingskredieten voor 2010 inderdaad zijn uitgeput. Het lijkt geen twijfel dat de verhoogde goedkeuringen in 2008 hier een belangrijke rol in hebben gespeeld.

Uiteraard is AGION zich ten volle bewust van de gevolgen hiervan en is er overleg georganiseerd met de onderwijskoepels, en heeft men beslist dat de geldopnemingen van reeds goedgekeurde leningen verder worden vrijgegeven in functie van ingediende vorderingsstaten. Ook zal ze nieuwe leningen bij voorrang behandelen en de mogelijke geldopnemingen hiervan zo snel mogelijk toestaan. Daarenboven zal AGION alle maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat in de loop van januari 2011, en uiteraard liefst zo gauw mogelijk in januari 2011, alle achterstallige subsidiebedragen zullen worden uitbetaald.

Ik heb in de begrotingsopmaak 2011 heel duidelijk 23 miljoen euro extra gepland aan betalingskredieten voor AGION. Niettegenstaande de heel moeilijke budgettaire situatie waar de Vlaamse overheid in zit, hebben we die extra middelen ingeschreven, precies om dit onvoorzienbare tekort te kunnen opvangen. Dat zult u zien als we de begrotingsopmaak bespreken.

Mijnheer De Meyer, u hebt het over september. Volgens informatie die ik van AGION heb gekregen, ging het om november. Ik zal dit verifiëren. Het gaat ongeveer over het bedrag dat we nu extra hebben opgenomen in de begroting 2011.

Het is inderdaad betreurenswaardig dat de scholen worden geconfronteerd met gevolgen van budgettaire aangelegenheden, maar die op dit moment, omwille van het onverwachte karakter, niet vermijdbaar zijn. Ik heb meteen alle mogelijke maatregelen genomen om dit probleem zo snel mogelijk op te lossen.

We kunnen op dit moment niet inschatten wat het betekent voor elke school. Het is niet iets dat koepels voor elke verbouwing kunnen inschatten. Dat varieert van dossier tot dossier. Het hoeft niet in elk dossier problematisch te zijn.

Buiten de 23 miljoen euro die extra gepland zijn in de begroting 2011, zullen we bij de begrotingscontrole in 2011 uiteraard rekening houden met eventuele bijkomende toenames, om een herhaling hiervan in de mate van het mogelijke te vermijden.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik wil enkele dingen die u zegt opnieuw in vraag stellen, of minstens nuanceren – en dan druk ik me voorzichtig uit. Als ik spreek over half september, dan zult u aannemen dat ik niet fantaseer. Als AGION zegt dat dit een gevolg is van een toename van de subsidiëring die was gepland door uw voorganger in 2008, dan heeft het deels gelijk. Indien AGION het eigen jaarverslag zou nalezen, zou het merken wat in de loop van de afgelopen jaren de chronologie der uitbetalingen is geweest. Hieruit blijkt duidelijk dat elk jaar effectief meer subsidies zijn uitbetaald. Indien AGION beweert dat dit niet kon worden ingeschat, heeft het, om het brutaal uit te drukken, het eigen jaarverslag niet gelezen.

Ik veronderstel dat AGION de minister heeft laten weten dat de opvolging in bepaalde provincies, onder meer ten gevolge van de ziekte van ambtenaren, niet overal even goed is geweest. Indien dit niet is gebeurd, is dit een fout. De minister moet dit maar aan zijn medewerker vragen. Normaal gezien, zou ik dit niet vermelden. De uitleg van de minister dwingt me er echter toe. Het komt erop neer dat ze dit zelf hebben veroorzaakt. AGION heeft dit in de loop van het jaar niet voldoende correct ingeschat.

De oplossing van de minister houdt in dat voor vorig jaar 23 miljoen euro zou worden uitgetrokken. In deze tijden van besparingen is dit zeker belangrijk. Ik zal echter uitleggen waarom het ook te weinig is.

Volgens de gegevens die ik op verschillende plaatsen heb verzameld, kunnen we nu al min of meer inschatten hoeveel we voor dit jaar zullen tekortkomen. Het gaat om 35 miljoen euro. Het zou zelfs om iets meer kunnen gaan, maar ik wil hier niet overdrijven. Indien we ervan uitgaan dat het effectief om 35 miljoen euro gaat, weet de minister nu al dat hij volgend jaar niet met 23 miljoen euro meer start. Hij zal het met 12 miljoen euro minder moeten stellen.

Uit voorzichtigheid heeft de minister verklaard dat hij dit in het licht van de begrotingscontrole wil nagaan. Dit is een terechte opmerking. De begroting is ingediend. De minister kan hier vandaag niets aan wijzigen. Tijdens de begrotingscontrole zal duidelijk worden in welke mate de kredieten reeds zijn opgebruikt. Om op het einde van 2011 geen gelijkaardige problemen te hebben, kunnen we dan eventueel in bijkomende middelen voorzien.

Tot slot wil ik nog een vraag herhalen. Wat zal er gebeuren indien schoolbesturen verwijlinteressen moeten betalen of eventueel een bijkomende lening moeten afsluiten? Dit zal allicht weinig gebeuren. Het is echter mogelijk dat scholen ernstige bijkomende kosten zullen moeten maken om deze periode te overbruggen en om hun aannemer te betalen. In feite heeft de overheid een contract met deze schoolbesturen. Is de overheid bereid zich correct te gedragen en de consequenties van de niet-naleving te zijner laste te nemen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik heb daarnet al verklaard dat we de verwijlinteressen op dit ogenblik niet kunnen inschatten. Zodra dit dossier per dossier in kaart is gebracht, zullen we zien hoe groot het probleem is en op welke wijze het moet worden opgelost.

AGION en de aannemerssector voeren overleg. Als ik het goed heb begrepen, is er enig begrip. Dat er een factuur is, betekent niet noodzakelijk dat ook een verwijlinterest moet worden betaald. Niet elke factuur wordt binnen de aangegeven termijn betaald.

De heer Jos De Meyer: Dat is onder meer afhankelijk van het type aannemer. Er zijn heel grote aannemers, die regelmatig scholen bouwen, en kleine aannemers, die de bijkomende middelen meer dan nodig hebben.

Minister Pascal Smet: Dat klopt. Hieruit blijkt trouwens opnieuw hoe ingewikkeld ons scholenbouwmodel is. De overheid heeft niet steeds de middelen in handen om dit allemaal op te volgen. We bevinden ons in budgettair moeilijke tijden. We kunnen een onverwachte stijging niet zelf monitoren. We hebben de gegevens niet. Dit betekent dat we worden geconfronteerd met situaties die we moeten trachten op te lossen.

We hebben dit ook gedaan. Zodra we het probleem hebben vastgesteld, hebben we verklaard dat we 23 miljoen euro zouden toevoegen. We weten zeer goed dat we dit moeten opvolgen. Indien begin 2011 zou blijken dat de stijging zich voortzet, moeten we in de begrotingscontrole in bijkomende middelen voorzien. Die middelen komen dan bovenop het al vermelde bedrag van 23 miljoen euro.

Om de wachtlijsten zo kort mogelijk te houden, hebben we de vastleggingen gemaximaliseerd. Dit heeft in het verleden geen problemen opgeleverd. De stijgingen zijn steeds binnen de grens gebleven. Indien we de grens nu op 2 maanden tijd hebben overschreden, hoeft dit niet voor alle scholen tot dramatische situaties te leiden. We hebben hier nu echter geen zicht op.

Dit is trouwens de reden waarom AGION, de koepels en de aannemers momenteel overleg plegen. Het is de bedoeling dit op een correcte manier op te lossen. We trachten die richting uit te gaan. Ik zal nog nagaan hoe het met betrekking tot september en november 2010 zit.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door de heer De Meyer werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

■

**Interpellatie van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de uitspraken van aartsbisschop Léonard met betrekking tot homoseksualiteit en aids
- 20 (2010-2011)**

Interpellatie van de heer Jan Roegiers tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid, tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, tot de heer Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, tot mevrouw Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie, tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams

minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel en tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de uitspraken van aartsbisschop Léonard betreffende homoseksualiteit, aids en longkanker
- 24 (2010-2011)

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Smet.

Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, hoewel de uitspraken van monseigneur Léonard ondertussen een aantal weken oud zijn, lijkt deze interpellatie me vandaag niet minder actueel.

Sinds zijn benoeming tot aartsbisschop lijkt monseigneur Léonard nog steeds niet te hebben begrepen dat zijn eigen persoonlijke visie op homoseksualiteit niet op een gevoerd beleid mag of kan doorwegen. Onder het mom van persoonlijke getuigenissen laat hij zijn conservatieve en afwijzende licht op homoseksualiteit en, wat niet minder belangrijk is, op aids schijnen. Enkele jaren geleden heeft hij over dit thema nochtans al uitlatingen gedaan die allerm minst op applaus zijn onthaald. Hij is hiervoor al verschillende malen gehekeld.

Zijn nieuwe uitspraken, die ondertussen algemeen bekend zijn, zijn niet ondoordacht gedaan. In het boek waarin de journalisten Minten en Mahoux gesprekken met de aartsbisschop hebben uitgeschreven, beweert monseigneur Léonard dat “aids een vorm van immanente rechtvaardigheid is”. Om die stelling kracht bij te zetten, maakt hij de vergelijking met een aantal ecologische problemen. Zo zou de mens ook verantwoordelijk voor de opwarming van het klimaat zijn. In de ogen van mijn fractie raakt deze vergelijking kant noch wal. Over homoseksualiteit luidt het dan weer dat dit een “verkeerd begrepen vorm van seksualiteit” is.

De minister weet, net als wij allemaal, dat aids nog steeds een ongeneeslijke ziekte is. Wereldwijd heeft aids al 25 miljoen doden veroorzaakt en in sommige Afrikaanse landen en streken hele gemeenschappen verwoest. Dit rechtvaardig noemen, is voor mij onbegrijpelijk en onaanvaardbaar. Dit is bovendien echt een belediging voor de talrijke patiënten die tegen de ziekte vechten en voor de hulpverleners die zich hier dagelijks voor inzetten. Met zijn uitspraak maakt de aartsbisschop de problematiek van aids en van hiv nog een groter taboe dan voordien al het geval was. Dit kan negatieve gevolgen voor de preventieve en curatieve aanpak hebben.

In de marge van mijn vragen aan de minister zou ik dan ook een voorstel willen doen. De minister zou de aartsbisschop misschien eens moeten uitnodigen om Sensoa, het Vlaams Expertisecentrum voor Seksuele Gezondheid, te bezoeken. Het is binnenkort Wereld Aids Dag. Het zou misschien geen slechte zaak zijn de kennis van de aartsbisschop over hiv en aids daar wat bij te spijkeren. In mijn ogen wijzen zijn uitspraken immers niet enkel op een oerconservatieve houding: ze wijzen ook, wat misschien nog erger of gevaarlijker is, op een gebrekkige kennis over seksueel overdraagbare aandoeningen.

Het is maar een voorstel, het staat de minister vrij hier al dan niet op in te gaan. Hij zou de aartsbisschop in contact kunnen brengen met de mensen van Sensoa en van Çavaria, die dagelijks strijden om ervoor te zorgen dat aids tijdig kan worden vastgesteld en geremedieerd.

Dat uitgerekend het hoofd van de katholieke kerk, een instituut dat zich ten gevolge van de vele dossiers betreffende kindermisbruik in een crisis zonder voorgaande bevindt, op deze manier een minderheid viseert die toch al tegen heel wat vooroordelen moet opboksen, is echt onbegrijpelijk. Het valt overigens op dat monseigneur Léonard de kritiek countert door erop te wijzen dat de meeste gevallen van seksueel misbruik binnen gezinnen plaatsvinden.

Een poging tot zalving door de toenmalige woordvoerder van de aartsbisschop is verkeerd uitgedraaid. Hij heeft verklaard dat monseigneur Léonard eerlijk is in wat hij schrijft en zich daardoor kwetsbaar opstelt. Die uitspraak vertrekt van een verkeerde focus. De waarheid is dat monseigneur Léonard de reeds kwetsbare groep van homoseksuelen nog kwetsbaarder maakt. Zijn visie is in mijn ogen achterhaald en strookt niet met de algemene mensenrechten die in dit land gelden. Ondertussen is trouwens duidelijk geworden dat de gewezen woordvoerder het moeilijk heeft met de uitlatingen van zijn voormalige werkgever.

Sinds vorige week weten we dat die uitspraken misschien een juridisch staartje krijgen. Er is een klacht met burgerlijke partijstelling ingediend. De indiener wenst het spanningsveld tussen de vrijheid van meningsuiting en de homorechten in een religieuze context te toetsen. Voordien heeft dezelfde indiener al een klacht bij het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding ingediend. Eind oktober 2010 stond de teller van het aantal meldingen over de fel besproken uitspraak over aids bij het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding al op dertig.

Çavaria, de koepel van de Vlaamse en Brusselse verenigingen van homo's en lesbiennes, heeft begrip voor dit juridisch initiatief en heeft in de pers laten weten de klacht moreel te steunen. De organisatie is vervolgen over het standpunt van de aartsbisschop en merkt op dat heel wat geschokte holebi's die kwaadheid delen. Çavaria heeft dan ook affichecampagne met de titel 'Onzin is besmettelijk' gelanceerd. Op die affiches wordt monseigneur Léonard met een fopspeen afgebeeld. Volgens Çavaria lijkt het er steeds meer op dat hij consequent een specifieke doelgroep, namelijk de holebi's, viseert.

Het is precies dit laatste punt dat zeer gevaarlijk is. Ik ga er dan ook van uit dat dit de minister van Gelijke Kansen moet bekommeren. De uitspraak van monseigneur Léonard kan het aantal zelfdodingen van jongeren die in conflict met hun seksualiteit liggen ernstig beïnvloeden. Het aantal zelfmoorden ligt bij homoseksuele jongens en lesbische meisjes nu al vele malen hoger dan het gemiddelde.

Het recht een mening te uiten, is cruciaal. Dit moet uiteraard zo blijven. Als de maatschappelijke orde in het gedrang wordt gebracht, moet echter een afweging worden gemaakt. In die gevallen lijkt het me nuttig dat iemand rekenschap over de effecten van zijn uitspraken moet afleggen.

Minister, veroordeelt u de uitlatingen van monseigneur Léonard over homoseksualiteit en over aids expliciet? Zult u de aartsbisschop erop wijzen dat een dergelijke afwijzing van de homoseksualiteit niet strookt met de rechten van de mens die in ons land worden verdedigd? Vindt u dat de aartsbisschop zich ten aanzien van homoseksuelen en hiv-patiënten minstens zou moeten verontschuldigen? Zult u de aartsbisschop verzoeken zich in de toekomst van dergelijke uitlatingen te onthouden? Dit zou me bijzonder plezieren. U zou hem er dan eventueel ook op kunnen wijzen dat de kerk al met voldoende andere problemen worstelt.

Mijn laatste vraag is ingegeven door de actualiteit van de voorbije week. Steunt u, althans moreel, de klacht met burgerlijke partijstelling die tegen monseigneur Léonard is ingediend? Bent u van plan zelf bij het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding een initiatief te nemen?

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Voorzitter, ik wil in de eerste plaats mevrouw De Knop bedanken. Door haar eigen interpellatie, die in de week voor het herfstreces was geagendeerd, uit te stellen, heeft ze me de gelegenheid geboden deze interpellatie te houden.

Ik heb bewust een interpellatieverzoek ten aanzien van alle leden van de Vlaamse Regering ingediend. Het Reglement van het Vlaams Parlement laat me niet toe drie of vier ministers te interpelleren. Een interpellatie moet tot een minister of tot alle ministers zijn gericht. Ik wilde echter niet enkel de mening van de minister van Gelijke Kansen horen. Omwille van de

elementen die mevrouw De Knop al heeft aangehaald, wilde ik ook de minister van Welzijn horen. Daarnaast wilde ik ook minister Bourgeois enkele vragen over de financiering van de katholieke kerk stellen. Ik ben uiteraard tevreden dat ik mijn interpellatie hier kan houden en dat de minister van Gelijke Kansen de antwoorden zal geven.

De vragen die ik wil stellen, zijn in feite al in belangrijke mate door mevrouw De Knop ingeleid en besproken. Aangezien ik een aantal klemtonen anders zou willen leggen, wil ik een paar zaken herhalen.

Wat vreemde en kwetsende uitspraken betreft, is monseigneur Léonard niet aan zijn proefstuk toe. Begin dit jaar heeft hij gesteld dat homoseksualiteit met anorexia te vergelijken valt. Ik geloof dat de minister daar toen op heeft gereageerd. Blijkbaar heeft hij toen niet voldoende indruk gemaakt. Enkele weken geleden vond monseigneur Léonard het immers nodig zich nog maar eens publiekelijk denigrerend over homoseksualiteit en over aids uit te laten. Die nieuwe uitspraken komen uit een boek dat hij heeft geschreven. Hierin staat onder meer de ondertussen beroemde uitspraak dat aids een vorm van immanente gerechtigheid is. Iets verder wordt dit nog eens herhaald en naar mensen met kanker uitgebreid.

Het is duidelijk dat de vrijheid van meningsuiting voor iedereen geldt. Dit geldt echter ook voor de non-discriminatie. Ik sluit me dan ook graag aan bij de woorden van Çavaria. De woorden van monseigneur Léonard zijn betreurenswaardig en kwetsend. Bovendien lijkt het er sterk op dat hij consequent een specifieke doelgroep, namelijk de holebi's, viseert. Daarom vragen sommige mensen zich af of hij de grens van de vrije meningsuiting niet langzamerhand overschrijdt.

Om deze reden heeft advocaat de Meester een klacht ingediend. Ik wil die klacht persoonlijk moreel ondersteunen. Het lijkt me juridisch interessant en maatschappelijk relevant te weten waar nu precies de grens tussen de vrije meningsuiting en de consequente discriminatie van een bepaalde bevolkingsgroep ligt.

Ik heb dit punt al eerder aan de kaak willen stellen, naar aanleiding van het optreden van een rapgroep in de AB. Bepaalde mensen hebben toen verklaard dat het om de vrijheid van meningsuiting ging. De vraag is waar die vrijheid stopt en de discriminatie begint. Ik ben dan ook zeer geïnteresseerd in het verloop van de procedure die nu is opgestart.

Dat aids een dodelijke ziekte is die letterlijk miljoenen slachtoffers maakt, weten we al lang, maar deze tragedie als rechtvaardig bestempelen, is een grove belediging voor iedereen die door de ziekte getroffen is. Overigens bestaat er – ook hier trap ik een open deur in – een zeer doeltreffend middel om aids tegen te gaan, en dat is het condoom. Laat het nu bij uitstek de katholieke kerk, en met voorsprong de paus zelf zijn die steeds weer predikt om geen condoom te gebruiken. De man heeft dus een verpletterende verantwoordelijkheid, zeker als je weet dat aids in grote mate in Afrika voorkomt, waar heel wat mensen diepgelovig zijn en de woorden van de paus zeer consequent naleven. Dat is bijna op het randje van het misdadige, als u het mij vraagt.

De ronduit choquerende uitspraken van de aartsbisschop halen volgens mij deels de jarenlang volgehouden preventiecampagnes onderuit die de Vlaamse overheid met publieke middelen probeert te financieren. Alle 'veilig vrijen'- en antistigmatiseringscampagnes ten spijt, als de aartsbisschop en andere niet-onbelangrijke hoogwaardigheidsbekleders dergelijke discriminerende uitspraken doen, culpabiliseren ze opnieuw een deel mensen alsof het inderdaad hun eigen schuld is. Dat is een bijna weerzinwekkende uitspraak.

Minister, ik sta niet alleen met mijn vragen en mijn kritiek, ze worden door heel wat collega's gedeeld. U hebt zelf publiekelijk gereageerd, alsook minister Vandeuren. Een actie op Facebook heeft meer dan 10.000 Vlamingen ertoe aangezet om voor 48 uren hun foto te veranderen in een rode strik, wat zeer symbolisch was, om aan te tonen dat de woorden van Léonard niet in dank worden afgenomen.

Minister, wat is het standpunt van de Vlaamse Regering over de uitlatingen van aartsbisschop Léonard over homoseksualiteit, aids en longkanker? Welke stappen werden reeds gezet of zullen worden gezet om de monseigneur van dat standpunt op de hoogte te stellen? Is er een overleg gepland tussen de Vlaamse Regering en de kerkleiding met als bedoeling dit soort kwetsende uitlatingen en de daaruit voortvloeiende schade in de toekomst te vermijden? Eist de Vlaamse Regering expliciete verontschuldigungen van de aartsbisschop ten aanzien van iedereen die hij beledigd heeft: seropositieven, baby's die geboren zijn met hiv, hun ouders, familie, vrienden, hulpverleners, holebi's, kankerpatiënten en gelovigen? Hoe evalueert de Vlaamse Regering de impact van de bewuste uitspraken op haar preventiebeleid? Gaat de Vlaamse Regering haar rechtstreekse en onrechtstreekse steun aan de katholieke kerk herbekijken? U weet dat de discussie geopend is. Is de Vlaamse Regering bereid het debat over het invoeren van een kerkbelasting, of de herfinanciering van de katholieke kerk in zijn algemeenheid te openen? Plant de Vlaamse Regering dienaangaande een interministeriële conferentie?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij de twee vorige vraagstellers omwille van de thematiek. Het is voor iedereen overduidelijk dat de uitspraken van een monseigneur over homoseksualiteit, hiv en aids, voor alle betrokkenen, zowel dichtbij als veraf, bijzonder kwetsend moeten zijn. Als die uitspraken komen uit de mond van een persoon als aartsbisschop Léonard, staat dat haaks op de verwachtingen van een groep gelovigen, hoe 'gelovig' die hier in Vlaanderen dan ook zijn, en wat die groep wenst te horen.

De katholieke kerk predikt respect, begrip, aanvaarding en liefde. Dan geconfronteerd worden met dergelijke uitspraken, moet inderdaad pijnlijk zijn. Het is terecht dat monseigneur Léonard daarop wordt aangesproken.

Anderzijds is het een beetje dubbel. We leven in een democratisch land. In een democratie is het heel moeilijk om iemand het recht te ontfemen om zijn mening te vertolken of de mening te vertolken van de rooms-katholieke kerk. Dat is moeilijk, het is een discussie op zich. Ik denk dat in de maatschappij waarin wij leven de burgers wel bekwaam genoeg zijn om zelf een vrije en kritische analyse te maken over de thematiek en weten aan wie zij geloofwaardigheid moeten toekennen en aan wie niet. Het dwingende karakter zoals dat vroeger door de kerk kon worden opgelegd, is gelukkig deels achterhaald. Desalniettemin sluit ik me bijzonder graag aan bij de vragen van de collega's.

Mijnheer Roegiers, ik heb een kleine bedenking bij uw laatste vraag. Zouden we de kerkbelasting niet loskoppelen van dit thema? De kerkbelasting wordt voor een heel groot stuk teruggekoppeld naar de gelovige gemeenschap. Ik denk dat het zeker uw bedoeling niet kan zijn om een groep als de gelovige gemeenschap anders te benaderen. Ik wil de discussie over de kerkbelasting zeker voeren, maar ik zou ze loskoppelen van de thematiek van monseigneur Léonard en in een groter geheel bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Ik sluit me aan bij de vragen van mevrouw De Knop en de heer Roegiers. We zijn allemaal gebruuskeerd door de uitspraken die zijn gedaan, maar niet alleen door die uitspraken. Het gaat ook over uitspraken over contraceptie, ongehuwd samenwonen, seksuele voorlichting op school, kunstmatige bevruchting, reageerbuisbevruchting, draagmoederschap, abortus en noem maar op. Ik wil de allerlaatste vraag benadrukken. Eén vraag is: in hoeverre heeft iemand het recht om te spreken? Of wij dergelijke zaken moeten blijven subsidiëren, is nog een andere vraag. Daar zou ik graag een antwoord op krijgen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil benadrukken dat ik de uitspraken van Léonard onaantvaardbaar en onbegrijpelijk vind, omdat ze komen van iemand die verondersteld wordt een zekere vorming en een zekere intelligentie te hebben.

De uitspraken van Léonard zijn geen verrassing. Ze staan al 4 jaar in de Franstalige versie van het boek. De commotie is ontstaan bij de voorstelling van de Nederlandstalige versie.

Laat me toe iets te zeggen over de positie van de katholieke kerk. Ik wil er de nadruk op leggen dat Léonard een correct benoemde aartsbisschop is en dat hij het gezag van Rome vertolkt. Ten opzichte van zichzelf progressief noemende katholieken, de Torfskatholieken zal ik ze maar noemen, zou ik durven zeggen: indien dat zo onaanvaardbaar is, dan hebben ze de mogelijkheid om uit de kerk te treden, zoals zoveel christenen dat hebben gedaan in de 16e eeuw, en een nieuwe kerk op te richten.

In antwoord op wat mevrouw Celis zegt, denk ik dat de mogelijkheid om een kerkbelasting in te voeren, daar wel aan is gekoppeld. Een kerkbelasting is eigenlijk een bedrieglijke naam, het gaat niet echt om een belasting maar om de overheid die zijn fiscaal netwerk ter beschikking stelt om de gelovigen toe te laten giften te doen. Indien de kerk zou afhangen van de giften van haar gelovigen, dan denk ik dat de heer Léonard zich sterker zou hoeden om dergelijke extreme uitspraken te doen die maar een kleine aanhang hebben bij de bevolking. Er zou een zekere religieuze marktwerking zijn die dit soort extreme uitspraken zou voorkomen.

Ik wil me ook aansluiten bij wat Bart De Wever zegt in zijn column in De Standaard. Hij gaat akkoord met de reactie op de uitspraken van Léonard, maar zegt dat van de kant van de mensen die nu enorm roepen op Léonard, er een oorverdovende stilte is als homohaat en vrouwenongelijkheid wordt verkondigd vanuit islamitische hoek. Dan is diezelfde kant blijkbaar doof. Ik sluit me aan bij deze uitspraak van de heer De Wever.

Ik wil me distantiëren van degenen die opnieuw roepen om de beperking van de meningsvrijheid naar aanleiding van deze uitspraak. Zij huldigen blijkbaar de ‘twee plus twee is vier’-versie van de vrijheid van meningsuiting. De vrijheid van meningsuiting geldt alleen maar voor ‘middle of the road’-uitspraken: zodra het wat meer extreme uitspraken zijn, dan worden allerlei mechanismen in gang gezet om daar verbodsbepalingen op te stellen.

Mevrouw Temmerman, die trouwens correct de kerkbelasting verbond aan die uitspraken, stelde voor om de boeken van Léonard in de papierversnipperaar te stoppen. Ik wil me daar sterk van distantiëren. Stalin is bij links nooit erg ver weg, blijkbaar. Ik denk dat men monseigneur Léonard het recht moet laten om zijn eigen reactionaire visies te uiten. We moeten hem niet tegen zichzelf in bescherming nemen. Ik denk dat het gezond verstand van de Vlamingen hem in het ongelijk zal stellen. Hem onderwerpen aan sancties in verband met meningsvrijheid, voor zover dat juridisch kan – volgens mij kan dat zelfs niet –, zou van hem een martelaar maken en dat is het laatste wat we zoeken.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Vooreerst vind ik het als gelovige een zeer belangrijk debat dat binnen de kerk wordt gevoerd. Ik ben blij dat heel veel mensen in onze maatschappij en in de publieke opinie zich dat aantrekken en dat debat mee aansturen. We moeten dat debat effectief voeren en hopen dat het ergens toe leidt.

Minister, voor mij gaat het enerzijds om een debat binnen de kerk. Anderzijds denk ik dat u zich als minister van Gelijke Kansen zult aangesproken voelen door de teneur van wat wordt gezegd. Maar wat betreft instrumenten, ben ik nieuwsgierig naar uw antwoord. Er bestaat de vrijheid van godsdienst. Herinner u echter de debatten over de hoofddoekenkwestie en de achterliggende vrees die we hebben voor radicalisering. De vraag is: hoe verhoudt de overheid zich ten aanzien van bepaalde richtingen en tendensen die soms binnen een religie of bepaalde groepen worden ingeslagen en die totaal niet stroken met de waarden die belangrijk zijn voor onze maatschappij en dus ook voor de Vlaamse overheid? Minister, ik ben zeer nieuwsgierig of u daar een antwoord op kunt geven. Ik denk eigenlijk van niet, maar misschien hebt u er wel één.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Aangezien de vraag is gesteld aan alle ministers van de regering, antwoord ik namens alle ministers van de regering. We hebben het antwoord zelfs overlegd in de ministerraad.

De Vlaamse Regering betreurt de uitspraken. Ze getuigen van een visie die op geen enkele wijze de visie inhoudt van de Vlaamse Regering. Omwille van eerdere uitspraken in dezelfde zin heb ik, als minister bevoegd voor Onderwijs, Jeugd en Gelijke Kansen, al bilaterale gesprekken gehad met de pauselijke nuntius, de diplomatieke vertegenwoordiger van de Heilige Stoel in België, monseigneur Giacinto Berloco. Dit gesprek heb ik gevraagd en heeft plaatsgevonden naar aanleiding van de uitspraken van kardinaal Tarcisio Bertone in de lente van dit jaar. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op 15 juni 2010, zoals ik al in deze commissie heb gezegd. Tien dagen later, op 25 juni 2010, heb ik eveneens een gesprek gehad met aartsbisschop Léonard over de hele problematiek van de uitspraken van het instituut kerk over seksualiteit en homoseksualiteit in het bijzonder. In beide gesprekken heb ik toegelicht dat de standpunten van het instituut van de katholieke kerk, zoals die mensen dat vertegenwoordigen, kwetsend en beledigend zijn. Ik kan enkel, samen met u, vaststellen dat dit de standpuntbepaling naderhand niet heeft beïnvloed.

Inzake de recente uitspraken stel ik vast dat de argumentatie die aangehouden is in het gesprek, dezelfde is die de aartsbisschop in de kranten heeft gegeven over de Latijnse betekenis van *secare*. Ik ben geen specialist Latijn, maar het leek me een groot semantisch debat te zijn. Niet alleen ikzelf heb daar negatief op gereageerd, maar ook minister Vandeuren, minister Crevits en anderen hebben dat heel afwijzend en negatief becommentarieerd. Ik ga er dan ook van uit dat de houding van de Vlaamse Regering in zijn voltalligheid bij de aartsbisschop ondertussen heel duidelijk bekend is, namelijk dat we op geen enkele wijze zijn visie ter zake kunnen delen. We vinden deze, en alle eerdere uitspraken onaanvaardbaar. Dat is al heel duidelijk publiekelijk gezegd door verschillende leden van de regering.

Het behoort evenwel niet tot de algemene praktijk van de Vlaamse Regering om expliciete verontschuldigungen te eisen. Bovendien willen wij ter zake handelen met aandacht en respect voor de principes van de scheiding tussen kerk en staat. We hebben wel duidelijk onze houding ten opzichte van de uitspraken kenbaar gemaakt.

Door de ontkerkelijking en de meer individuele beleving van geloof, is de impact van de uitspraken van gezagsdragers binnen het instituut van de katholieke kerk, naar mijn mening, veeleer klein. Dat zou overigens een reden voor bezorgdheid voor de aartsbisschop moeten zijn. Je kunt deze bezorgdheid tussen aanhalingstekens plaatsen in deze context. De onmiddellijke impact op het beleid dat wij hebben en zullen ontwikkelen op vele terreinen is verwaarloosbaar. Toch lijkt me een bepaalde waakzaamheid inzake het effect op het preventiebeleid nodig. De impact en het gevaar van deze uitspraken zit meer in de herhaling ervan waardoor stigmatisering van bepaalde groepen optreedt en het proces van culpabilisering opnieuw kan worden versterkt.

De kerkgebouwen en de kerkfabrieken behoren tot de bevoegdheid van de Vlaamse overheid. De betaling van de bedienaars van de erediensten alsmede de discussie rond de kerkbelasting zijn federale aangelegenheden. Het herbekijken van deze elementen zijn niet opgenomen in het regeerakkoord en behelzen in grote mate geen bevoegdheid van de Vlaamse overheid. Ik heb overigens begrepen dat de aartsbisschop vindt dat het debat kan plaatsvinden. Dat moet dan ook plaatsvinden waar dat moet gebeuren.

Persoonlijk denk ik dat het uitspraken zijn die niet alleen bij onze aartsbisschop leven, ook de staatssecretaris Tarcisio Bertone heeft die al menen te moeten verklaren. Ik denk dat vele mensen zijn geschrokken van de ongenueanceerde uitspraken die de paus op het vliegtuig naar Barcelona heeft gedaan ter zake. Er is duidelijk een gespannen verhouding tussen het instituut

van de katholieke kerk met seksualiteit en alles wat daarmee verbonden is. Ik gebruik met opzet de woorden ‘instituut van de katholieke kerk’ en niet ‘gelovigen’, want het is belangrijk om dat onderscheid te maken.

We zullen zien wat de uitspraken naar aanleiding van de klacht zijn. We zullen dat opvolgen.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Minister, ik begrijp dat het een gevoelige materie is. U hebt zelf verwezen naar de scheiding tussen kerk en staat, en u vindt het als minister bevoegd voor Gelijke Kansen erg moeilijk om het duidelijke standpunt dat u hebt ingenomen, op papier te zetten, als ik dat zo mag zeggen. Uzelf en heel de regering hebben heel duidelijk afstand genomen van de uitspraken en u hebt dat ook gedaan als bevoegd minister van Gelijke Kansen. Ik vind dat goed. Alleen is het sterker en krachtiger als het zou worden genotuleerd.

Minister, ik begrijp dat u verwijst naar de scheiding tussen kerk en staat en naar de moeilijkheid om dat te doen. U zei letterlijk dat de Vlaamse Regering die traditie niet heeft. Maar hoe zou u reageren als er uitspraken werden gedaan door eenzelfde persoon in eenzelfde functie over allochtonen? Dan zou het nog duidelijker zijn dat het over discriminatie gaat. Dat heeft hij nu niet gedaan, maar ik wil gewoon een voorbeeld geven of een vergelijking maken.

Als het gaat over seksuele voorkeur van mensen, hebben we angst. Ik denk dat het voor iedereen duidelijk is dat, als het om een uitspraak over allochtonen ging, u als minister voor Gelijke Kansen ongetwijfeld anders zou reageren. Dan zou u niet nalaten een formeel schrijven te richten aan de kerk. Ja, er is een scheiding tussen kerk en staat, maar als minister voor Gelijke Kansen en dus bevoegd om discriminatie tegen te gaan in onze maatschappij, hebt u, en samen met u de Vlaamse Regering, de belangrijke taak om aan te geven dat de kerk hier een stap te ver gaat.

We kunnen discussiëren over de interpretatie van woorden. Het zou goed zijn voor alle mensen die aids hebben of mensen die homo zijn, om dat signaal te formaliseren. Ik begrijp dat dit moeilijk is en dat u aan de grens zit van wat een regering kan doen, maar het is ook niet onmogelijk. Ik betreur dat u zegt: ik heb gedaan wat ik kon, en daarbij stopt het. Wel, ik denk dat we niet duidelijk genoeg kunnen zijn. Ik hoop op een initiatief in de ene of andere richting, dat maakt dat dit wordt genotuleerd.

De voorzitter: De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers: Minister, in tegenstelling tot mevrouw De Knop, vind ik dat u het standpunt van de Vlaamse Regering hier zeer formeel hebt vertolkt. Op dit ogenblik is dat de beste manier om dit duidelijk en krachtig te zeggen. Aan de verbeelding laat dit weinig te wensen over. Ik wil alle fracties van het Vlaams Parlement uitnodigen om naar aanleiding van deze interpellatie samen een motie in te dienen, waarin we als Vlaams Parlement formeel afstand nemen van de uitspraken van de kardinaal. Ik zal daarvoor een tekst opstellen en u allemaal uitnodigen om die mee te ondertekenen.

Minister, u zei dat de onmiddellijke impact die dit op vele terreinen van het beleid van de Vlaamse Regering heeft en zal ontwikkelen, verwaarloosbaar is. Ik hoop dat samen met u, maar een ander pijnpunt blijft discriminatie op de werkvloer. We weten dat, er bestaan cijfers over. Uitspraken als deze helpen het wegwerken van die discriminatie op geen enkele manier vooruit. U haalde dat aan in uw antwoord, maar ik wil hier nog eens formeel zeggen dat er aan het antwoord van de aartsbisschop nefaste gevolgen verbonden zijn.

Mevrouw Celis, u wilt een discussie over het loskoppelen van de financiering van de kerk en de uitspraken van Leonard. We hebben een aanleiding gehad die een discussie op gang heeft gebracht. Uiteraard moet je de uitspraken van Léonard loskoppelen van de hele discussie over de financiering van de kerk. Maar we moeten de discussie in elk geval voeren, ook in het Vlaams Parlement.

Steden en gemeenten hebben een aantal verplichtingen inzake kerkfabrieken, en daar zitten we dicht bij de bevoegdheden die het Vlaams Parlement kan uitdrukken. We moeten de discussie daarover kunnen en durven voeren, ook in het Vlaams Parlement. Wellicht zal die ook in het federaal parlement worden gevoerd.

Mijnheer Bouckaert, u zegt dat gelovigen de kans hebben om uit de kerk te stappen. Ik neem aan dat u een gelovig man bent, maar u weet dat u niet uit de kerk kunt stappen. U kunt zich laten ontdopen, maar dan nog blijft u voor altijd lid van de katholieke kerk. Men kan dat niet doorbreken. Men geeft wel een heel formeel en duidelijk signaal dat men niet meer wil meewerken of ermee worden gelijkgeschakeld, maar als men gedoopt is, blijft men voor de rest van zijn leven lid van de kerk. Dit is een bijna theologische discussie die ik hier niet wil voeren. Het is wel iets meer dan de keuze om uit de kerk te stappen.

U zei ook dat als links een standpunt inneemt, Stalin nooit veraf is. Dat is er een beetje over. Het zou even flauw zijn als ik zeg: als rechts een standpunt inneemt, dan is Hitler nooit ver weg. Ik zou het bijna niet in mijn mond durven nemen, omdat het te stom is om te helpen donderen. Dat vind ik dan ook van uw uitspraak ten aanzien van progressieve mensen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik sluit me aan bij het standpunt van de Vlaamse Regering. Ze zet de puntjes terecht op de i ten aanzien van een belangrijk moreel orgaan in onze samenleving.

Mijnheer Roegiers, ik zou voorzichtig zijn om het geld dat via de gemeenten naar het onderhoud van de kerkgebouwen vloeit, in de discussie te betrekken. Dat heeft een andere finaliteit dan de subsidie aan de kerk zelf. Die is voor de bedienaren, terwijl de financiering via de kerkfabrieken voor de kerkgebouwen dient, en finaal voor het bewaren van ons cultureel erfgoed. Dit moet worden ontkoppeld en in die context gezien.

U hebt gelijk inzake het ontdopen, maar ik wil erop wijzen dat het aantal gedoopten geen enkele proportionele weerslag heeft op de subsidie van de kerk. Dat is een eigenaardige vaststelling.

Mijn boutade over Stalin was verbonden met de opmerking van mevrouw Temmerman om de boeken van Léonard in de papierversnipperaars te gooien. Ik vind dat een ongepaste opmerking. Onder een regime van meningsvrijheid moet men een afwijkende mening dulden. In de filosofie van het first amendment is dat “tolerate the intolerable”. Er zijn wetgevende grenzen aan. Bij links bestaat de neiging om meningsvrijheid te zien als iets dat moet worden gestuurd en beperkt.

De heer Jan Roegiers: Zo vertroebelt u de discussie. De enige discussie die we hier hebben willen voeren als het daarover gaat, is dat het interessant is te weten waar vrije meningsuiting eindigt, en waar discriminatie begint. Dat is toch een legitieme vraag, die je kunt stellen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Het is ook een gevaar als u zegt dat alles wat eventueel een causale weerslag zou kunnen hebben op discriminatie in de samenleving, moet worden verboden. Als u die weg opgaat, controleert u de meningsuitingen. Dan kan om het even welke meningsuiting daarmee in verband worden gebracht en gaat u een heel gevaarlijke weg op.

De heer Jan Roegiers: Vrije meningsuiting is één zaak, discriminatie is iets anders. Er is een wetgeving die dat verbiedt. Het is dus goed om weten waar de scheidslijn ligt tussen vrije meningsuiting en discriminatie. Die vraag is gesteld door een advocaat. We zullen luisteren wat daarover wordt gezegd. We hebben daar al processen over gehad.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Minister, ik wil tot de essentie van de zaak terugkomen. Ik heb me nog niet aangesloten bij de vraag om uitleg omdat ik uw antwoord wilde afwachten. Dat is voor mij het enige dat ter zake doet.

Ik ben blij met het antwoord. Als minister kon u het enige antwoord geven dat u hebt gegeven. Ik hoop dat u als vertolker van de Vlaamse Regering op elke uitspraak van een gezagsdrager van welk geloof ook over homoseksuelen, op dezelfde manier zult antwoorden. Ik hoop ook dat de collega's op dezelfde manier interpellaties zullen indienen.

Inzake de subsidies wil ik van de collega's intellectuele eerlijkheid vragen. Mevrouw De Knop spreekt constant over immanente rechtvaardigheid. Dat is niet juist, het is immanente gerechtigheid. U spreekt over semantische spelletjes. Dat zijn geen spelletjes, semantiek is belangrijk. Als we willen oordelen over woorden, dan moeten we de betekenis van de woorden kennen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik blijf bij mijn bedenking van daarjuist. Ik ben verrast dat u met monseigneur Léonard hebt gesproken. Dat is positief, maar de impact van de uitspraken op het gedrag van de mensen zal relatief beperkt zijn. Mijn vrees is dat er hier en daar in andere groepen nog extremere uitspraken worden gedaan en aangestuurd door blanke mannen, maar dat die niet in het publieke debat komen omdat het geen publieke gezagsdragers zijn die die uitspraken doen. Die kunnen wel een veel belangrijkere impact hebben op het gedrag van mensen in Vlaanderen.

Minister, als er vanuit een andere religie of groep uitspraken komen, zult u dan horen wat u moet horen? Misschien kunt u daarover dan ook een gesprek voeren. Ik leg het wat eigenaardig uit, maar u begrijpt me wellicht.

Minister Pascal Smet: Het is nogal cryptisch en mysterieus.

Mevrouw Sabine Poleyn: In het hoofddoekendebat dat we hier hebben gevoerd, voelden we dat er een radicaliserende tendens bestaat. In de islam is geen duidelijke structuur met één gezagsdrager, en het is ook meer gesloten. Dat wordt niet in het publieke debat gegooid. Als daar radicaliserende uitspraken zijn, zal dat niet snel bij ons terecht komen, maar misschien hebben ze wel meer impact op het gedrag. Deze bedenking moeten we onthouden.

Minister Pascal Smet: Mevrouw De Knop, ik wil wel een brief sturen naar de aartsbisschop. Als het parlement een resolutie goedkeurt, is het ook duidelijk. Ik neem aan dat u dat ook aan hem kunt overmaken. Ondertussen weet u goed wat de houding van de voltallige Vlaamse Regering is. Die is helemaal duidelijk, daar zit geen ruis op. Dit lijkt een formalistisch argument te zijn.

Indien het mensen betreft die het Joodse of het moslimgeloof in zijn extreme vorm aanhangen, dan zullen we dat op dezelfde manier beoordelen. In het verleden is dat ook al gebeurd. Als imams of anderen onaanvaardbare verklaringen doen, worden die even goed veroordeeld. Ik verwijs in dit verband naar mijn beleidsnota, waarin ik bijzondere aandacht vraag om met moslim- en andere jongeren om te gaan. We zijn er ons van bewust dat er in een deel van de samenleving een evolutie heeft plaatsgevonden, en in een ander deel niet.

Ik ben heel blij dat de Vlaamse Regering in haar veroordeling van die uitspraken op één lijn zit. Ik kan alleen maar hopen dat de vertegenwoordigers van het instituut van de katholieke kerk, en niet de gelovigen, zich eens goed bezinnen op welke lijn ze zitten.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door de heer Roegiers, door mevrouw De Knop en door de heer Bouckaert werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Marc Hendrickx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over problemen bij de examencommissie
- 324 (2010-2011)

Vraag om uitleg van de heer Kris Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de problemen bij de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap
- 440 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx: Minister, mijn vraag om uitleg gaat over een probleem dat blijkbaar aanleiding geeft tot bedenkingen bij vele mensen. Er zijn zelfs twee leden van onze fractie die hierover een vraag om uitleg hebben ingediend.

De examencommissie, de voormalige middenjury, telt ongeveer 400 examinatoren en neemt jaarlijks examens af van zo'n 4000 kandidaten. Ongeveer 30 percent van die examinatoren is gedetacheerd. De rest zijn gepensioneerd en TBS'ers. Recent werd de examencommissie overgeheveld naar het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV), en dat legde nieuwe werkafspraken op. De examinatoren moeten verplicht 6 uur aanwezig zijn. Zowel bij aankomst als vertrek moeten ze een soort absentielijst ondertekenen. Als de examens vroeger zijn afgelopen, moeten ze zich bezighouden of zich buigen over pedagogische taken. De vacatievergoeding blijft 30 euro bruto, min 8 euro belastingen.

Omwille van de betutteling haken velen af, met als gevolg dat er voor de meeste vakken te weinig of geen examinatoren meer te vinden zijn. Kandidaten moeten noodgedwongen naar huis worden gestuurd zonder dat ze hun examen hebben kunnen afleggen. Vanaf november start de groep uit bso en tso. Verwacht wordt dat de problemen hier nog acuter zullen zijn.

Minister, bent u op de hoogte van deze problematiek? Welke acties onderneemt u zodat de studenten alsnog hun examens kunnen afleggen? Klopt het dat hierover al klachten zijn ingediend bij de Raad van State? Bieden schriftelijke examens een alternatief? Wat verstaat men onder de bovenvermelde pedagogische taken, als er tijd overblijft voor de examinatoren?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Ik geef ootmoedig toe dat we misschien beter hadden moeten zien dat er twee gelijkaardige initiatieven waren binnen onze fractie, maar het geeft wel blijk van het feit dat meerdere parlementsleden hierover zijn bevraagd. We nemen dan ook deze taak op ons als contactpersoon tussen wat er op het terrein gebeurt en waar zich problemen kunnen voordoen inzake het beleid.

De opdracht en de taak van de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap lijkt me immers zeer belangrijk. Ze vormt in zeker opzicht een sluitsteen van ons leerplichtonderwijs. We kennen geen schoolplicht. We hebben een leerplicht. Heel wat kinderen in Vlaanderen gaan niet naar een reguliere, gesubsidieerde school. De commissie biedt hen een kans een diploma of getuigschrift te verkrijgen, en vervolgens verder een weg binnen het Vlaams onderwijs af te leggen.

Naar aanleiding van de vragen en bemerkingen die ik heb gekregen, heb ik deze zaak van nabij bekeken. De Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap bestaat uit vier afdelingen. De eerste afdeling verstrekt het getuigschrift van de eerste en de tweede graad. De tweede afdeling verstrekt het diploma van het aso. De derde afdeling verstrekt de diploma's van het kso, het tso en het bso. De vierde afdeling richt zich op een aantal zeer specifieke proeven en focust vooral op de opleiding verpleegkunde.

Blijkbaar zijn er bij het begin van dit schooljaar heel wat problemen geweest. Er was heel wat organisatorische onduidelijkheid over de tweede zitting. Voor de eerste en de tweede afdeling

liep die zittijd vanaf 20 september 2010. Voor de derde en de vierde afdeling liep die vanaf 13 oktober 2010.

Zoals de heer Hendrickx terecht heeft vermeld, doen een aantal examinatoren dit op vrijwillige basis. Vaak gaat het om gepensioneerden die nu vinden dat het sop niet langer de kool waard is. Ze willen moeite doen en verantwoordelijkheid nemen. Daar hoort echter een navenante verloning bij. Op dat vlak schort er blijkbaar iets.

Ik breng dit probleem hier vanuit een grote bekommernis te berde. Het is mijn bedoeling dat de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap, die een sluitsteen van ons leerplichtonderwijs vormt, zo goed mogelijk verder kan functioneren. Ik kan de vragen van de heer Hendrickx dan ook ten volle onderschrijven.

Minister, in welke mate is deze problematiek u bekend? Welke maatregelen zijn reeds genomen om dit optimaal functioneren mogelijk te maken? De examens worden momenteel in grote mate mondeling afgenomen. Blijkbaar wordt overwogen meer schriftelijk te werk te gaan. Klopt dit? Welke voordelen zou dit hebben? Al deze vragen zijn gebaseerd op mijn grote bekommernis om het optimaal functioneren van de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, de moeilijke situatie bij de Examencommissie Secundair Onderwijs is me bekend. Aangezien de Interne Audit van de Vlaamse Administratie (IAVA) een intern onderzoek voert, ben ik terughoudend om op deze problemen in te gaan. Ik wacht liever de resultaten van dit onderzoek af.

De Examencommissie Secundair Onderwijs is eind 2009 aan het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming overgedragen. Het betreft hier het vast secretariaat, dat acht medewerkers telt, en het wisselend juryledenkorps, dat ongeveer 400 examinatoren telt. Deze groep bestaat voor 52 percent uit mensen die op pensioen zijn of die ter beschikking zijn gesteld, en voor 48 percent uit actieve leerkrachten die hiervoor worden gedetacheerd of die dit op lesvrije dagen met hun lesopdracht combineren. Jaarlijks schrijven meer dan 5000 jongeren en volwassenen zich in om aan de examens deel te nemen.

De werking en de organisatie van de dienst is door de Vlaamse Regering bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering van 1 september 2006 houdende de oprichting van de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap. In dit besluit staat duidelijk beschreven op welke presentatiegelden de juryleden voor een prestatie van 6 uur of meer aanspraak kunnen maken. In 2008 heeft de Vlaamse Regering de presentiegelden voor gepensioneerden en TBS'ers van 5 euro tot 30 euro en voor actieve leerkrachten van 4 euro tot 20 euro opgetrokken. Verder kunnen de juryleden aanspraak op een dag- en reisvergoeding maken.

De nieuwe werkafspraken waar de vraagstellers naar hebben verwezen, zijn in geen geval nieuw. Het agentschap voert uit wat de Vlaamse Regering in 2006 heeft beslist en in 2008 nogmaals heeft bekrachtigd.

Voor de lopende zittijd van de derde afdeling zijn geen bijzondere maatregelen genomen. De zittijd loopt. De examens zullen in de komende maanden worden afgewerkt.

De tweede examenzittijd van 2010 van de eerste en de tweede afdeling is net voor de herfstvakantie geëindigd. Omwille van de ziekte van een jurylid en het afhaken van een gepensioneerde leerkracht hebben een vijftal kandidaten bij de start van de zittijd een examen niet kunnen afleggen. Elke zittijd blijkt dat een beperkt aantal kandidaten een examen wegens onvoorziene omstandigheden niet op de afgesproken datum kan afleggen. Zoals het examenreglement bepaalt, kunnen deze kandidaten hun examen op een nieuwe datum binnen de zittijd afleggen. Ik ben niet op de hoogte van eventuele klachten die de kandidaten bij de Raad van State zouden hebben ingediend.

De Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap heeft de keuze uit mondelinge, schriftelijke en praktische examens. Momenteel worden de meeste examens mondeling of door middel van een praktische proef afgenomen. Indien er voldoende kandidaten voor een vak zijn, wordt vaak voor een schriftelijk examen gekozen. Ook in de toekomst zal voor elk vak de meest aangewezen wijze van examineren worden aangehouden. Aangezien het aantal kandidaten jaarlijks toeneemt, sluit ik niet uit dat de klemtoon naar schriftelijke examens zal verschuiven voor die vakken die zich hiertoe lenen.

Er zijn tevens pedagogische argumenten om voor deze examenvorm te kiezen. Uit onderzoek blijkt dat de objectiviteit en de validiteit van een examen het best door goed onderbouwde schriftelijke meerkeuzevragen wordt gegarandeerd. Geschreven examens en mondelinge examens komen daarbij respectievelijk op de tweede en de derde plaats. Als voldoende aandacht aan de kwaliteit van de vragen wordt besteed, kunnen de drie vormen worden gebruikt. Praktische vakken worden uiteraard met een praktisch examen afgenomen.

De verantwoordelijkheden en de opdrachten van de juryleden zijn in het regelgevend kader niet duidelijk afgelijnd uitgewerkt. Om die reden heb ik het initiatief genomen om, binnen de grenzen die de Vlaamse Regering heeft gesteld, op korte termijn een duidelijk takenpakket uit te werken. Dit takenpakket zal in het ministerieel besluit over de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap worden gespecificeerd.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx: Ik dank de minister voor zijn uitgebreid antwoord. Zoals hij heeft aangegeven, is het allicht opportuun het lopende onderzoek van de IAVA af te wachten. De resultaten van dit onderzoek zullen misschien meer duidelijkheid scheppen. Ik noteer tevens dat de minister in een ministerieel besluit een nieuw takenpakket zal uitwerken. We wachten nog even af.

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk: Aangezien mijn fractie een en ondeelbaar is, kan ik me hierbij aansluiten. *(Gelach)*

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Johan Deckmyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel van Voka tot invoering van een industrieel secundair onderwijs - 401 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

De heer Johan Deckmyn: Voorzitter, ik weet dat in deze commissie al veel over deze thematiek is gediscussieerd. Jammer genoeg heb ik die discussies niet altijd kunnen volgen. Aangezien het in mijn ogen om een belangrijk thema gaat, dank ik in elk geval de voorzitter voor het agenderen van mijn vraag om uitleg.

Ik stel deze vraag om uitleg omdat Voka op 22 oktober 2010 heeft laten weten voorstander te zijn van een soort industrieel onderwijs dat beter bij de bedrijfswereld zou aansluiten. Hoewel hierover in het verleden al vaak is gedebatteerd, blijft de concrete aansluiting van het onderwijs op de bedrijfswereld een heikel probleem. Om die reden heeft Voka niet zo lang geleden voorgesteld een industrieel secundair onderwijs (iso) in te voeren. De klemtoon ligt hierbij veeleer op een daadkrachtige visie dan op een pragmatische visie.

Blijkbaar slagen we er nog steeds niet in de lagere instroom in de technisch-wetenschappelijke richtingen om te buigen. Integendeel, dit voorstel toont opnieuw aan dat deze problematiek een spijtig pijnpunt blijft. Nochtans bestaat in het tso al een studierichting

industriële wetenschappen. De leerlingen maken er op een theoretische en praktische manier kennis met mechanica, elektriciteit, elektronica, informatica, technisch tekenen en dergelijke. Algemene vakken als wetenschappen en vooral wiskunde worden op een hoog niveau gegeven.

Voka stelt terecht dat het onderwijs en de arbeidsmarkt met betrekking tot de aan te leren competenties te weinig op elkaar zijn afgestemd.

Ik bespeel dit thema vaak in de commissie Economie. Ik word daar vanuit een andere invalshoek geconfronteerd met een gebrek aan communicatie tussen beide werelden.

De industriële wereld in Vlaanderen wil dat werk wordt gemaakt van een nieuw onderwijsstelsel. Dit stelsel moet de huidige technisch-wetenschappelijke studierichtingen aantrekkelijker maken voor jongeren. Volgens de industriële wereld kan enkel op die manier een grotere instroom van jongeren daadwerkelijk tot stand worden gebracht.

Het is zeker niet de bedoeling het bestaande onderwijsstelsel op zijn kop te zetten. Het voorstel van Voka is bedoeld om een fundamentele denkoefening over de invulling van de sterk aan de industrie gerelateerde studiegebieden te voeren. Er wordt hierbij in eerste instantie aan procestechnieken, automatisering en mechanica gedacht. De redenering luidt dat het iso-model, met het oog op een effectieve uitvoering, samen met de onderwijspartners verder moet worden onderzocht.

Minister, hebt u het iso-model reeds aan een onderzoek onderworpen? Ik ben ervan overtuigd dat heel wat ideeën betreffende de convergentie tussen onderwijs en industrie al eerder aan bod zijn gekomen. Dat het hier een voorstel van Voka betreft, toont echter aan dat er ter zake een probleem is. Bent u aangesproken over het voorstel van Voka? Wat is uw houding ten aanzien van de recente demarche van Voka in verband met de ontwikkeling van een iso? In welke mate kan deze vraag van Voka aan een betere uitbouw van het bestaande aanbod worden gekoppeld?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij de vragen die de vorige spreker over de nota van Voka heeft gesteld. Ik veronderstel dat de minister in zijn antwoord zal verwijzen naar een aantal hangende zaken binnen het onderwijsbeleid. Ik denk daarbij niet in het minst aan de mogelijke hervorming van het secundair onderwijs. Ik wil echter drie punten aanhalen die ik belangrijk vind en die het ons mogelijk maken al heel wat te bereiken.

Ten eerste, ik moet hier tot vervelens toe blijven herhalen dat de eindtermen techniek en de ontwikkelingsdoelen techniek die nu in het kleuteronderwijs, het lager onderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs gelden, de kans bieden om technische geletterdheid op het niveau van het lager onderwijs te ontdekken en te ontwikkelen. Dit betekent dat leerlingen die er de talenten toe hebben, in het secundair onderwijs een meer positieve keuze kunnen maken.

Een van de doelstellingen van Voka is een grotere instroom in de technische richtingen. Het is niet de bedoeling eerder wie daar te laten instromen. Het gaat enkel om de jongeren die er talent voor hebben. Meer aandacht, ondersteuning en coördinatie van de reeds bestaande initiatieven, zoals een vervolg van het project Techniek Op School voor de 21e eeuw (TOS21), zouden op zich al voor een grotere instroom kunnen zorgen.

Ten tweede, in de nota van Voka wordt ook over de problematiek van de bedrijfsstages gesproken. In een aantal richtingen zijn er al stages. Die stages worden als te kort ervaren. De bedrijven willen langdurige stages. Ik vind dit een interessant voorstel.

Minister, zijn de stages al eens geëvalueerd? Hoe loopt dat in de verschillende richtingen? Hebt u hier een visie op? Op zich is dit geen slecht idee. Werkplekleren en stages hoeven er niet enkel in de technische richtingen te zijn. Dit zou voor alle richtingen, inclusief het aso, mogelijk kunnen zijn. Die stages zouden voor een beter contact met het bedrijfsleven kunnen

zorgen. De leerlingen zouden op een realistische wijze kunnen zien hoe bedrijven momenteel werken. De kennis waarover de leerkrachten niet altijd beschikken, kan op die manier met ervaringen uit de praktijk worden aangevuld.

Ten derde, Voka vindt dat de lesinhouden meer op de reële situaties in de industrie moeten worden afgestemd. Dit zou natuurlijk deels kunnen worden verholpen door de leerkrachten opnieuw te stimuleren, al dan niet in de vakanties, zelf op bedrijfsstage te gaan. Dit is een punt waarop we hebben bespaard. Ik vraag me af of we voor die korte vervangingen de komende jaren weer middelen zullen vrijmaken of in een andere stimulans zullen voorzien.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Voorzitter, ik sluit me graag aan bij de vraag om uitleg van de heer Deckmyn. Zijn vragen zijn echter niet nieuw. We weten dat de technisch-wetenschappelijke richtingen in ons onderwijssysteem geen ernstige instroom kennen. We weten dat de arbeidsmarkt nood heeft aan technisch sterk geschoold personeel.

Volgens Voka bestaat de oplossing eruit naar een andere vorm van onderwijs, het iso, over te gaan. Ik herinner me dat we hier in het verleden hebben gesteld dat we moeten proberen de versnippering in nog meer richtingen en afdelingen te beperken.

Minister, ik kijk uit naar uw antwoord. Gezien de discussies die we in deze commissie al hebben gevoerd, zult u allicht verwijzen naar de hervormingen van het secundair onderwijs, naar het werkplekleren en naar de door mevrouw Poleyn al aangehaalde bedrijfsstages voor leerkrachten en voor leerlingen. Ik vermoed dat uw antwoord in deze richting zal gaan.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik sluit me aan de laatste opmerking van mevrouw Celis. We moeten niet improviseren. Voka heeft een punt. In deze commissie is al herhaaldelijk aangestipt dat de instroom in de beroeps- en technische richtingen een probleem vormt. Daarnaast vormt ook de ongekwalificeerde uitstroom een pijnpunt in het Vlaamse onderwijs. We moeten daar echter niet op inspelen door snel een nieuwe richting op te richten.

Ik pleit ervoor de suggestie van Voka in de hervorming van het middelbaar onderwijs aan bod te laten komen. We mogen ons bij die hervorming niet enkel laten leiden door wat sommige pedagogen de ‘comprehensieve obsessie’ noemen. Alle leerlingen moeten worden samengepropt. Er moet ook aan duidelijke, kwaliteitsvolle profielen in het onderwijs worden gewerkt. Het technisch onderwijs moet een van die profielen vormen.

Tot slot wil ik nog even herhalen dat wel eens met de bedrijfswereld over een gezamenlijke responsabilisering mag worden gediscussieerd. Het gaat dan om de financiering. Indien de bedrijfswereld kant-en-klare arbeidskrachten wil, wat op zich een legitieme vraag is, mag de bedrijfswereld hier eventueel ook een bijdrage toe leveren. Ik verwijs in dit verband naar het Duitse systeem van de geïntegreerde stages.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, mevrouw Poleyn kent ongetwijfeld het pilootproject in Gent om techniek op school veel vroeger op te starten. Ik heb zelfs gevraagd daar een werkbezoek aan te brengen.

De voorzitter: Daar zullen we het tijdens de regeling van de werkzaamheden over hebben.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Dit project lijkt me zeer interessant. Indien we pas op de leeftijd van 12 of 14 jaar beginnen, kan het al te laat zijn. We moeten kleuters en kinderen in het lager onderwijs hiermee kennis laten maken. Op die manier kan alles praktisch in beeld worden gebracht en kan die aansluiting tot stand worden gebracht. We moeten die lijn kunnen doortrekken. Op latere leeftijd is het soms te laat.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, het voorstel van Voka over de invoering van een iso dateert van 22 oktober 2010. Dat is natuurlijk een te korte termijn om dat al grondig te hebben onderzocht. Het is wel de bedoeling dat te doen. Het voorstel zal sowieso in de hervorming van het secundair onderwijs aan bod komen. In afwachting van deze hervorming, zullen we tevens grondig onderzoeken in welke mate in de loop van deze legislatuur nog goede ideeën kunnen worden ingevoerd. Voka heeft vertegenwoordigers van mijn departement toelichting bij het voorstel verstrekt.

Het klopt dat de afstemming tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt niet altijd even vlot verloopt. Mevrouw Poleyn, in het verleden zijn inderdaad al heel wat stappen ondernomen om voor deze knelpunten oplossingen te zoeken. De invoering van de kwalificatiestructuur is niet evident omdat het bedrijfsleven merkwaardig genoeg aarzelt, om het zacht uit te drukken, om daar de beroepscompetentieprofielen over te maken. We moeten het zeggen zoals het is: het is verbazend. We zijn op weg om het proberen op te lossen, maar het neemt meer tijd in beslag dan je zou verwachten.

Ook stimuleren we stages en werkplekleren steeds meer. In het kader van de Se-n-Se-opleidingen (secundair-na-secundair) is het voorzien in een relevant aandeel werkplekleren zelfs verplicht. Het voorstel van Voka, het iso-model, wil hierin nog verder gaan, tot zelfs een 50/50-verdeling.

Hoewel een belangrijk aandeel werkplekleren zeker aan te raden is, houdt het toch ook een risico in. Zo lijkt het mij aangewezen om per opleiding te kijken in welke mate het werkplekleren een plaats kan krijgen, eerder dan te werken met welbepaalde percentages. Dat moet zelfs binnen de lokale context best met de inrichters van het onderwijs zelf bekeken worden. Ik ben in ieder geval heel blij dat Voka voorstander is van het werkplekleren en hiervoor werkgevers wil mobiliseren. Het is niet altijd evident om die te vinden, zoals de voorzitter van de commissie terecht heeft aangehaald.

Het is een positief gegeven dat Voka met voorstellen voor het secundair onderwijs komt. Het stimuleren van langdurige stages brengt jongeren kennis en vaardigheden bij die men op de schoolbanken niet kan bieden. Voka richt zich op drie industrietakken: procestechnieken, automatisatie en mechanica, en vult dit aan bij bestaande studierichtingen.

Het is wel nodig dat Voka verder specificeert in welke van de bestaande structuuronderdelen men wil werken, liefst in samenspraak met de koepelorganisaties van inrichtende machten en het GO!. Opvallend is wel dat Voka zich richt op leerlingen tso en leerlingen die zouden instromen vanuit aso. Blijkbaar worden leerlingen uit het bso niet meegenomen, wat niet meteen te begrijpen is. Daar kun je vragen bij stellen.

Heel belangrijk in het voorstel en wat we zeker zullen meenemen, is dat de industrie stageplaatsen garandeert. We willen meer stageplaatsen, we willen meer werkplekleren, maar het is niet altijd evident. Maar er is ook een nadeel. In het voorstel wordt gewerkt met een vraaggestuurde instroom, het aanbod blijft enkel open staan zolang er beschikbare plaatsen zijn. Dat betekent dat als er geen beschikbare plaatsen meer zijn, niemand meer kan meedoen. We moeten oppassen wanneer de afstemming niet optimaal verloopt dat er zich problemen kunnen voordoen. Als je meer vraag hebt, moet het aanbod daaraan kunnen beantwoorden.

We moeten oppassen in welke mate die zekerheid door Voka kan worden gegeven. Nogmaals: er staan interessante punten in het voorstel. We moeten nagaan in welke mate het wenselijk is en kan worden ingevoerd voor de globale hervorming van het secundair onderwijs. Sowieso zullen we dat meenemen in de globale hervorming van het secundair onderwijs.

Ik kan uiteraard verder ingaan op andere initiatieven die al genomen worden met de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), met de regionale technologische centra (RTC) om bijvoorbeeld technisch onderwijs op hoog niveau te geven op aangepaste en moderne apparatuur.

Kortom, voorzitter, het is een eerder positief antwoord. We moeten nu verder bekijken in welke mate we dit kunnen integreren in de globale hervorming en of er punten al vroeger kunnen worden ingevoerd.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

De heer Johan Deckmyn: Minister, ik dank u voor het antwoord. We blijven hoe dan ook met een probleem zitten. Mocht er geen probleem zijn, zou er geen duidelijke demarche geweest zijn van Voka.

Ik ben zelf ook actief in het bedrijfsleven. Ik zie jammer genoeg vaak dat de sprong van het onderwijsniveau naar het bedrijfsleven soms echt moeilijk te nemen is. Vandaar mijn bezorgdheid ter zake.

De gemeenschappelijke responsabilisering tussen onderwijs en bedrijfswereld, waar onze voorzitter daarnet allusie op heeft gemaakt, is zeker aan te bevelen. Ik begrijp dat 22 oktober heel kortbij is, maar dit was natuurlijk de aanleiding om de vraag te stellen. Ik ben blij dat u deze zaak mee in rekening zult nemen voor toekomstige beschouwingen.

Het blijft een moeilijk gegeven. Werkgevers dragen hierin ook een verantwoordelijkheid. De verwijzing van de minister naar het feit dat naast aso en tso, ook bso aan bod mag komen, is wat mij betreft zeker op zijn plaats. Ik kan dat niet bestrijden. Ik denk alvast dat de voorzet van Voka hier op zijn plaats is en ik ben blij dat de minister dat allemaal zal meenemen in zijn toekomstige beschouwingen over deze problematiek.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Het uitvoerige antwoord van de minister en de bedenkingen die door de collega's zijn gemaakt, hebben heel de thematiek en de stand van zaken perfect geschetst. Op dit moment kunnen we daar niet meer aan toevoegen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van de heer Jean-Jacques De Gucht tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het weigeren van Vlaamse universiteiten om nog langer studenten in te schrijven
- 301 (2010-2011)**

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht: Voorzitter, in het begin van het academiejaar is duidelijk geworden – en de Universiteit Gent (UGent) heeft dat ook naar buiten gebracht – dat verschillende studenten werden geweigerd inzake de bama-regeling of toch in verband met het leerkrediet. Het gaat om studenten die er in 3 jaar niet in geslaagd zijn om meer dan 60 studiepunten te behalen. Op 3 jaar zijn het normaal 180 studiepunten. Volgens artikel 22 moet je een andere opleiding volgen als je 2 jaar op rij niet slaagt voor de helft van de studiepunten die je hebt opgenomen en wordt je inschrijving geweigerd als je 3 jaar niet geslaagd bent voor een derde van de studiepunten die je in die 3 jaar hebt opgenomen, tenzij vanwege persoonlijke redenen.

In de verschillende kranten is erover gesproken. Er werd ook gepeild bij de andere universiteiten. Er zijn geen exacte cijfers naar buiten gekomen.

In de krant stond dat de Vrije Universiteit Brussel (VUB) dat systeem niet hanteerde. Ik heb dat nagevraagd, maar het blijkt wel zo te zijn. Elke universiteit heeft een bepaald systeem. Minister, lijkt het u als bevoegd minister niet interessant om naar een uniform systeem te gaan zodat het universitair landschap in Vlaanderen op dat vlak een stroomlijning kent?

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik sluit me aan bij de heer De Gucht. Ik denk dat er een probleem is. 3 jaar is niet min. De maatschappij investeert erin. Ook voor de ouders is er een probleem als die pas na 3 jaar constateren dat die studenten niet meer verder kunnen studeren. We zouden dat probleem eerder moeten aanpakken. Ik weet ook niet hoe. Ik vraag me af of in het laatste jaar van het secundair onderwijs aan de studenten niet beter zou moeten worden uitgelegd wat de impact is van dat systeem voor hun toekomst. Ik denk dat 3 jaar heel lang is om dan te horen dat je niet meer kunt inschrijven.

Aangezien een aantal universiteiten dezelfde tactiek toepassen, heb ik een aantal vragen. Ik heb gehoord dat je bij de ene universiteit niet meer kunt inschrijven, maar in een andere universiteit wel. Sommige studenten hebben dat ook gedaan. Is dat zo of is dat niet zo?

Wat zijn persoonlijke omstandigheden? Hebben de universiteiten wel goed uitgeschreven met welke persoonlijke omstandigheden ze rekening houden?

De heer Boudewijn Bouckaert: De regeling is het gevolg van de invoering van het leerkrediet door voormalig minister Vandenbroucke. Ze wil tegengaan dat het nieuwe credit-systeem, dat toelaat om het jaarpakket op te delen in vakken, ertoe aanleiding zou geven dat studenten jaren en jaren in het systeem zouden blijven rondhangen. Dat is niet goed voor die studenten: ze hebben geen perspectief op een diploma en ze bereiden zich niet voor op de arbeidsmarkt. Daarnaast was het de bedoeling ervoor te zorgen dat er een soort responsabilisering inzake studievoortgang zou zijn. Indien men geen selectieproeven organiseert aan de ingang van de universiteit, vind ik dat je niet anders kunt dan met een dergelijk systeem van leerkrediet werken.

Er is een interessant artikel verschenen in Schamper, het studentenblad van de UGent, waar over de impact van die maatregel wordt gesproken. Tot mijn verwondering ging het over 1800 studenten. Dat zijn er heel wat. Schamper zocht naar studenten die daarover wilden spreken, maar die bleken niet te vinden. Er is dus blijkbaar bij de studenten een grote aanvaarding van de regel en het besef dat ze uitgespeeld waren bij de universiteit. Ik wil het systeem, gelet op de toestand van onze Vlaamse universiteiten, toch wel verdedigen. Ik denk dat het een responsabiliseringssysteem is.

Moet het in alle universiteiten hetzelfde zijn? De filosofie is overal dezelfde. Ik denk niet dat de technische modaliteiten overal hetzelfde moeten zijn. Indien de universiteiten tot een uniform systeem willen komen, vind ik dat ze dat bottom-up moeten doen, in wederzijds akkoord. Ik denk niet dat de minister dat aan de universiteiten moet opleggen.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Ik ben nog wat nieuw in deze commissie en ben me nog volop aan het inwerken. In hoeverre is het systeem van de kredietopnames al geëvalueerd, waarbij men bij een buis voor bepaalde vakken bijvoorbeeld in eerste bachelor, die meeneemt naar tweede bachelor? Wat is het resultaat van die evaluatie? Als we spreken van 1800 studenten die met die problemen worden geconfronteerd, rechtstreeks door dat systeem, moeten we vanuit de overheid toch eens bekijken of dat werkt. Is dat nuttig? Heeft dat een meerwaarde voor de studenten? Of werkt het eerder contraproductief? Ik denk dat dat het belangrijkste element is in dit debat.

De heer Boudewijn Bouckaert: Dat is een goede opmerking. Ik ben van mening dat we beter in het eerste jaar het oude systeem van het globale pakket toepassen en voor de latere jaren het creditsysteem.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Conform de bestaande regelgeving worden aan de instellingen voor hoger onderwijs momenteel twee mechanismen geboden om de studievoortgang van de student te volgen en dienaangaande maatregelen te nemen en desgevallend studenten te weigeren tot inschrijving. Er is het mechanisme van het leerkrediet, zoals dat al is toegelicht.

Hiervoor is er één uniforme regeling die geldt over opleidingen en instellingen heen. Het decreet laat de keuze om deze regeling, namelijk de mogelijkheid tot weigering tot inschrijving of tot het innen van een hoger inschrijvingsgeld, uit te voeren, over aan de individuele hogeronderwijsinstellingen. Het gaat hier zeker niet om een verplichting. Een instelling kan er bijvoorbeeld voor kiezen om enkel met maatregelen van studievoortgang te werken omdat dat haar toelaat sneller en efficiënter op te treden.

Daarnaast is er het mechanisme van studievoortgangsbewaking. Iedere instelling kan, weliswaar binnen het decretale kader, haar eigen beleid inzake studievoortgangsbewaking vastleggen in haar onderwijs- en examenreglement. Een weigering tot inschrijving is steeds gelinkt aan een bindend advies dat eerder aan de individuele student werd opgelegd, of wordt genomen als uit het studiedossier van een student manifest blijkt dat het opleggen van bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opbrengen. Deze manier van werken laat ook de ruimte aan de instellingen om met uitzonderlijke persoonlijke omstandigheden van studenten, bijvoorbeeld langdurige ziekte, een sterfgeval in de familie of andere dingen die echt persoonlijk zijn, rekening te houden.

De maatregelen van studievoortgangsbewaking gelden binnen een opleiding en binnen eenzelfde instelling. Ze zijn aangepast aan de specifieke situatie van een student met het oog op een betere begeleiding en oriëntering van de student. Hier is het dus logisch dat er geen uniform systeem is, maar dat het beleid bepaald wordt door de instellingen zelf volgens hun eigen organisatie, binnen hun eigen context.

Gezien de ruime autonomie die de decreetgever aan de instellingen geeft, is er nood aan een goede rechtsbescherming voor de student. Die werd dan ook voldoende verzekerd. Het instellingsbestuur maakt voor het begin van het academiejaar het onderwijs- en examenreglement openbaar en moet er zorg voor dragen dat de student vanaf het ogenblik van inschrijving het onderwijs- en examenreglement te allen tijde gemakkelijk kan raadplegen. De student is dus van bij zijn inschrijving op de hoogte van welk beleid zijn instelling voert over studievoortgangsbewaking, en wat zijn rechten zijn.

De student kan zowel tegen de weigering tot inschrijving op grond van leerkrediet als op grond van studievoortgangsmaatregelen intern en extern beroep aantekenen. Bij het extern beroep zal in het geval van weigering op grond van studievoortgangsmaatregelen, nagegaan worden of het instellingsreglement en de decretale bepalingen ter zake werden gerespecteerd en/of het om een redelijke beslissing gaat. In het geval van weigering op grond van leerkrediet, zal men bij het extern beroep kunnen nagaan of het leerkrediet correct werd vastgesteld of kan de student in geval van overmacht een aanpassing vragen bij de Vlaamse Regering.

Op dit moment heb ik geen reden om de huidige mechanismen in vraag te stellen, dringend te wijzigen of tot een uniforme regeling over te gaan. U weet dat er een evaluatie gepland is, zoals de evaluatie van de implementatielasten van de flexibilisering hoger onderwijs en de evaluatie van de financiering. We zullen uiteraard de evaluatie van beide systemen meenemen, maar ik heb geen reden om die evaluatie te versnellen of snel decretale aanpassingen door te voeren.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Wanneer vindt die evaluatie plaats?

Minister Pascal Smet: Ik ken de juiste datum niet. Het is pas nu zinnig om dat te doen omdat de eerste cyclus nu is afgerond en we resultaten beginnen te zien. Het systeem moet wel enige jaren werken om over relevante gegevens te kunnen beschikken. Het gebeurt in elk geval tijdens deze legislatuur. Ik dacht dat het in 2012 was, maar ik ben niet 100 percent zeker.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■